

РОЗДІЛ VI

§ 21. IMPERFECTUM INDICATIVI ACTIVI ET PASSIVI

Imperfectum indicativi activi et passivi відповідає минулому часу недоконаного виду дійсного способу активного та пасивного стану.

Утворюється додаванням суфіксів *-ba*, для дієслів I-II дієвідміни та *-eba* дієслів III-IV для дієвідміни та особових закінчень:

Activum		Passivum	
Sing.	Plur.	Sing.	Plur.
1 <i>-m</i>	<i>-mus</i>	1 <i>-r</i>	<i>-mur</i>
2 <i>-s</i>	<i>-tis</i>	2 <i>-ris</i>	<i>-mini</i>
3 <i>-t</i>	<i>-nt</i>	3 <i>-tur</i>	<i>-ntur</i>

Наприклад: *accuso, avi, atum, are* звинувачувати

Sing.	Plur.	Sing.	Plur.
1 <i>accusabam</i>	<i>accusabamus</i>	<i>accusabor</i>	<i>accusabamur</i>
2 <i>accusabas</i>	<i>accusabatis</i>	<i>accusabaris</i>	<i>accusabamini</i>
3 <i>accusabat</i>	<i>accusabant</i>	<i>accusabatur</i>	<i>accusabantur</i>

(він звинувачував) (їх звинувачували)

Відмінювання дієслова *esse* бути

Sing.	Plur.
1 <i>eram</i>	<i>eramus</i>
2 <i>eras</i>	<i>eratis</i>
3 <i>erat</i>	<i>erant</i>

§ 22. FUTURUM I INDICATIVI ACTIVI ET PASSIVI

Futurum I indicativi activi et passivi відповідає першому майбутньому часу дійсного способу активного та пасивного стану.

Для дієслів I-II дієвідміни утворюється додаванням до основи інфінітива суфікса *-b*, сполучного голосного *i* особових закінчень:

Activum		Passivum	
Sing.	Plur.	Sing.	Plur.
1 <i>b-o</i>	<i>b-i-mus</i>	<i>b-or</i>	<i>b-i-mur</i>
2 <i>b-i-s</i>	<i>b-i-tis</i>	<i>b-e-ris</i>	<i>b-i-mini</i>
3 <i>b-i-t</i>	<i>b-u-nt</i>	<i>b-i-tur</i>	<i>b-u-ntur</i>

accuso, avi, atum, are звинувачувати

Sing.	Plur.	Sing.	Plur.
1 accusabo	accusabimus	accusabor	accusabimur
2 accusabis	accusabitis	accusaberis	accusabimini
3 accusabit	accusabunt	accusabitur	accusabuntur
(він буде звинувачувати)		(його будуть звинувачувати)	

Для дієслів III-IV дієвідміни додаванням суфікса *-a* у 1 особі однини і суфікса *-e* у всіх інших особах та особових закінчень.

audio, iui, itum, ire слухати

Sing.	Plur.	Sing.	Plur.
1 audiam	audiemus	audiar	audiemur
2 audies	audietis	audieris	audiemini
3 audiet	audient	audietur	audientur
(він буде слухати)		(його будуть слухати)	

Відмінювання дієслова *esse*

Sing.	Plur.
1 ero	erimus
2 eris	eritis
3 erit	erunt

§ 23. IMPERATIVUS FUTURI

Imperativus futuri наказовий спосіб майбутнього часу широко вживаний у юридичній латині. Має форми 2-ї та 3-ї особи однини та множини. Утворюється додаванням до основи інфінітива закінчень:

Sing.	Plur.
1 <i>-to</i>	<i>-tote</i>
2 <i>-to</i>	<i>-nto</i>

У III дієвідміні перед закінченням *-to, -tote* стоїть голосний *-i*, перед закінченням *-nto* голосний *-u*. У IV дієвідміні перед закінченням *-nto* з вляється голосний *-u*. Наприклад: *scribere* писати

Sing.	Plur.
2 <i>scrib -i-to</i>	<i>scrib -i-tote</i>
(ти повинен писати)	(ви повинні писати)
3 <i>scrib -i-to</i>	<i>scrib -u-nto</i>
(він повинен писати)	(вони повинні писати)

esse бути

Sing.	Plur.
2 <i>esto!</i> (будь!)	<i>estote!</i> (будьте!)
3 <i>esto!</i> (нехай він буде!)	<i>sunto!</i> (нехай вони будуть!)

ВПРАВА

Перекладіть речення:

1. Reus culpam suam negabat. 2. Servi dominis suis serviebant.
3. Culpam nostram negabamus. 4. Inimici a Romanis vincebantur. 5. Verum
amicum pecunia non parabis. 6. Si fortiter pugnabitis, patriam servabitis. 7.
Quod hodie non est, cras erit. 8. Marcus servus meus liber esto. 9. Nemo
nostrum amico auxilio negabit.